

УДК 35:006

[https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-1\(23\)-541-555](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-1(23)-541-555)

Бурик Зоряна Михайлівна доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування, Університет Григорія Сковороди в Переяславі, Переяслав, <https://orcid.org/0000-0002-4394-6766>

Бурик Мирослав Мирославович кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування, Університет Григорія Сковороди в Переяславі, Переяслав, <https://orcid.org/0000-0001-8939-1324>

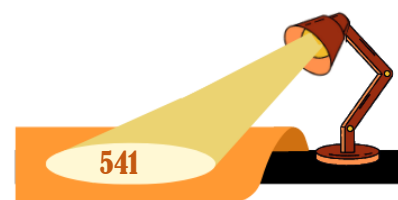
ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ВЛАДИ У СФЕРІ СТАНДАРТИЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Анотація. Стаття присвячена аналізу діяльності органів публічної влади України у сфері стандартизації в умовах трансформації національної системи публічного управління та євроінтеграції. Показано, що стандартизація перестає бути суто технічною сферою й стає важливим інструментом реалізації державної економічної, соціальної та безпекової політики. Конституційні засади захисту прав споживачів, забезпечення якості та безпеки продукції, охорони довкілля та справедливої конкуренції реалізуються через спеціальне законодавство про стандартизацію, технічні регламенти, оцінку відповідності, підзаконні акти, національні класифікатори та процедурні стандарти.

Розглянуто багаторівневу інституційну структуру суб'єктів публічної влади: Верховну Раду, Кабінет Міністрів, центральний орган виконавчої влади у сфері стандартизації, національний орган стандартизації, технічні комітети, органи галузевої компетенції та органи місцевого самоврядування. Кожен елемент виконує специфічні функції, а ефективність системи залежить від узгодженості між ними. Наведено узагальнювальну таблицю розподілу повноважень, нормативного закріплення та ключових інструментів діяльності органів влади.

Показано, що функціональні повноваження органів влади охоплюють формування стратегічних пріоритетів економічного розвитку, забезпечення взаємозв'язку між стандартами й сертифікацією, управління ризиками, підвищення безпеки продукції та інтеграцію стандартів у публічні електронні послуги. Стандартизація впливає на систему управління якістю, структуру витрат, інноваційну активність та конкурентоспроможність бізнесу.

Висвітлено європейський вектор розвитку: гармонізація стандартів з європейськими, прийняття НК 004:2020 та оновлення процедурних засад у ДСТУ 1.2:2024 трансформують діяльність органів влади від реактивної до проактивної

моделі, зміцнюють інституційну спроможність та механізми експертної участі. Підкреслено значення кадрового та освітнього вимірів у сфері стандартизації.

Дослідження показує, що стандартизація в Україні стає комплексним інструментом публічного управління для забезпечення якості, безпеки, конкурентоспроможності та євроінтеграції, створюючи основу для подальших наукових розвідок та вдосконалення державної політики.

Ключові слова: публічне управління, механізми публічного управління, національна стандартизація, цифровізація, національна стандартизація послуг, товарів, виробів, технологій, механізми публічного управління у сфері формування системи національної стандартизації, державно-приватне партнерство, технічні регламенти, якість продукції, оцінка відповідності, формування національних стандартів, стратегічне управління, стратегічне планування.

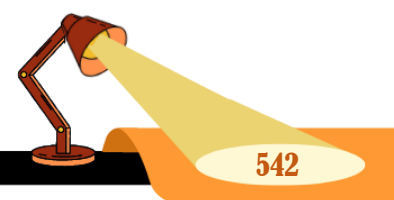
Buryk Zoriana Doctor of science Public Administration, Professor, Professor at the Department of Public Administration, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav, Pereyaslav, <https://orcid.org/0000-0002-4394-6766>

Buryk Myroslav PhD in Public Administration, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Public Administration, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav, Pereyaslav, <https://orcid.org/0000-0001-8939-1324>

ACTIVITIES OF PUBLIC AUTHORITIES IN THE FIELD OF STANDARDIZATION IN UKRAINE

Abstract. The article analyzes the activities of public authorities in Ukraine in the field of standardization amid the transformation of the national public administration system and European integration. It is shown that standardization is no longer a purely technical domain but has become an important instrument for implementing state economic, social, and safety policies. Constitutional principles for protecting consumer rights, ensuring product quality and safety, safeguarding the environment, and maintaining fair competition are implemented through specialized legislation on standardization, technical regulations, conformity assessment, by-laws, national classifiers, and procedural standards.

The multi-level institutional structure of public authorities is examined, including the Verkhovna Rada, the Cabinet of Ministers, the central executive authority responsible for standardization, the national standardization body, technical committees, sectoral authorities, and local self-government bodies. Each element performs specific functions, and the effectiveness of the system depends on their coherence. A summary table presents the distribution of powers, legal basis, and key instruments of the authorities' activities.

The functional powers of public authorities include setting strategic economic priorities, ensuring the linkage between standards and certification, managing risks, enhancing product safety, and integrating standards into public e-services. Standardization impacts quality management, cost structures, innovation activity, and business competitiveness.

The European dimension is highlighted: harmonization of national standards with European standards, adoption of NK 004:2020, and updates in DSTU 1.2:2024 transform the activities of public authorities from a reactive to a proactive model, strengthen institutional capacity, and develop mechanisms for expert participation. The importance of human resources and education in standardization is emphasized.

The study demonstrates that standardization in Ukraine is evolving into a comprehensive tool of public administration for ensuring quality, safety, competitiveness, and European integration, providing a foundation for further research and improvements in state policy.

Keywords: public administration, public administration mechanisms, national standardization, digitization, national standardization of services, goods, products, technologies, public administration mechanisms in the field of national standardization system formation, public-private partnership, technical regulations, product quality, conformity assessment. formation of national standards, strategic management, strategic planning.

Постановка проблеми. Діяльність органів публічної влади у сфері стандартизації в сучасній Україні поступово перестає бути периферійним технічним питанням і набуває статусу одного з ключових інструментів реалізації державної економічної, соціальної та безпекової політики. Конституційний обов'язок держави забезпечувати належні умови для захисту прав споживачів, безпеки продукції та справедливої конкуренції задає загальну рамку для формування спеціального законодавства у сфері стандартизації [1]. Подальша деталізація цих конституційних приписів здійснюється через комплекс нормативно-правових актів, зокрема закони про стандартизацію та про технічні регламенти й оцінку відповідності, які визначають коло органів публічної влади, їхні повноваження, принципи взаємодії та процедурні механізми діяльності [2; 3].

У контексті євроінтеграційного курсу України стандартизація дедалі більше розглядається як інструмент наближення національного правопорядку та інституційного середовища до *acquis* ЄС. Прийняття та впровадження НК 004:2020, а також оновлення процедурних засад національної стандартизації в ДСТУ 1.2:2024 свідчать про прагнення органів влади побудувати систему, здатну забезпечити гармонізацію національних стандартів з міжнародними та європейськими [4–6]. Водночас воєнний стан, масштабні трансформації

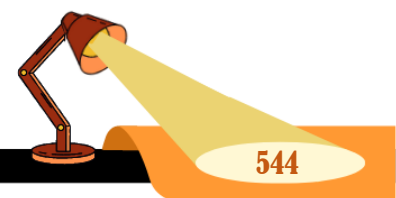
економіки та потреби повоєнного відновлення вимагають від органів влади у сфері стандартизації не лише формального виконання процедур, а й високого рівня інституційної спроможності, стратегічного планування та координації з іншими напрямками державної політики.

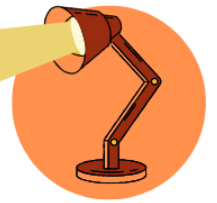
У науковому дискурсі зростає усвідомлення того, що стандартизація не є суто технічною діяльністю, відокремленою від публічного управління. Р. Замковий обґрунтовано доводить, що організаційно-правові механізми реалізації державної політики у сфері стандартизації включають структуровану систему органів публічної влади, у межах якої розподілені, але взаємопов'язані функції формування, реалізації та координації політики [7]. О. Сергєєва, аналізуючи вплив стандартизації на якість продукції, обґрунтовано підкреслює, що без активної та послідовної участі органів влади стандарти втрачають потенціал бути дієвим інструментом підвищення конкурентоспроможності та безпеки [8]. У цьому контексті особливої актуальності набуває комплексне дослідження діяльності органів влади у сфері стандартизації як складової системи публічного управління, а не окремого технічного сегмента.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Р. Замковий відзначає, що державна політика у сфері стандартизації набуває реального змісту лише за умови наявності цілісної системи організаційно-правових механізмів, до яких належать нормативно-правові акти, інституційна структура та процедурні регламенти діяльності органів публічної влади [7]. У його дослідженні акцентовано, що ефективність цієї політики залежить від чіткості розмежування повноважень між законодавчою, урядовою та спеціалізованою ланками виконавчої влади, а також від здатності національного органу стандартизації забезпечувати практичну реалізацію стратегічних орієнтирів, визначених державою.

О. Сергєєва обґрунтовано підкреслює, що стандартизація в Україні виконує функцію ключового механізму управління якістю продукції, який не обмежується встановленням технічних параметрів, а впливає на виробничі процеси, технологічну дисципліну та інноваційну динаміку суб'єктів господарювання [8]. На її думку, роль органів влади полягає у створенні такого нормативного та інституційного середовища, в якому стандарти стають інструментом реалізації цілей державної політики, а не формальним набором вимог.

О. Фоміна та О. Булгакова справедливо відзначають, що у сфері публічних електронних послуг стандартизація виступає засобом забезпечення єдності підходів до якості, доступності й безпечності послуг, а отже, органи влади, відповідальні за цифрову трансформацію, мають посилювати координацію з органами, що формують і реалізують політику у сфері стандартизації [9]. Їх висновки засвідчують, що сфера застосування стандартів виходить за межі традиційних галузей і охоплює нові сегменти публічного управління, де від злагодженості дій органів влади залежить ефективність сервісів для громадян.

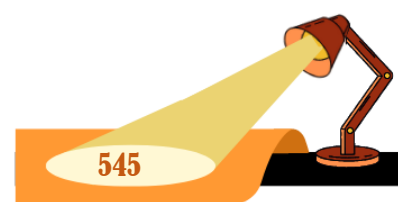
Н. Лапичак переконливо доводить, що засади удосконалення системи стандартизації та сертифікації продукції мають бути осмислені крізь призму механізмів державного управління, оскільки саме через стандарти держава впорядковує вимоги до безпеки та якості, формує регулятивні рамки для суб'єктів господарювання й визначає пріоритети економічного розвитку [10]. М. Криштанович та Н. Лапичак, аналізуючи сучасні стандарти якості продукції, справедливо наголошують, що органи публічної влади мають використовувати стандартизацію як інструмент державної політики підвищення безпеки, інтегрований із політикою захисту прав споживачів і євроінтеграційними зобов'язаннями України [11].

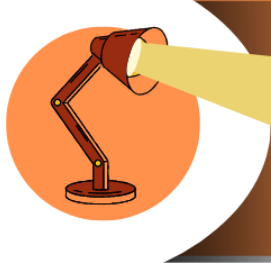
Зі свого боку, О. Драган, А. Дакал та Л. Антонова підкреслюють, що стандартизація є ключовим фактором реалізації напрямків державної політики, оскільки через систему стандартів держава транспонує стратегічні пріоритети в площину конкретних технічних і організаційних вимог, обов'язкових або рекомендованих для виконання [12]. Н. Грицюк справедливо відзначає, що економічні категорії «нормування» та «стандартизація» необхідно розглядати у тісному зв'язку з управлінськими процесами, адже саме через норми й стандарти держава структурує простір економічних відносин і задає рамки для прийняття управлінських рішень [13].

Л. Вербівська, аналізуючи функціональне значення сертифікації, стандартизації та управління якістю продукції в сучасних бізнес-процесах, наголошує, що державні органи в цій системі виступають не лише як регулятор, а й як арбітр і партнер бізнесу, відповідальний за формування передбачуваного та прозорого інституційного середовища [14]. С. Павлюк, зосереджуючись на підготовці фахівців у сфері стандартизації та якості продукції, справедливо підкреслює, що освітній компонент, підтримуваний органами влади, є невід'ємною складовою дієвої системи стандартизації [15].

Попри значний доробок в окреслених напрямках, у наявних дослідженнях діяльність органів влади у сфері стандартизації часто розглядається фрагментарно: або через призму загальних характеристик державної політики, або в контексті окремих галузей чи інструментів. Відсутнє комплексне дослідження, яке б цілісно поєднувало аналіз нормативно-правової основи, інституційної структури, функціональних повноважень та інструментів діяльності органів влади у сфері стандартизації в контексті євроінтеграційних трансформацій та сучасних викликів публічного управління. Саме цю прогалину покликана заповнити дана стаття.

Мета статті – комплексне з'ясування змісту, інституційної структури та функціональних повноважень органів публічної влади України у сфері стандартизації, а також аналіз інструментів, за допомогою яких ці органи забезпечують реалізацію державної політики у зазначеній сфері в умовах

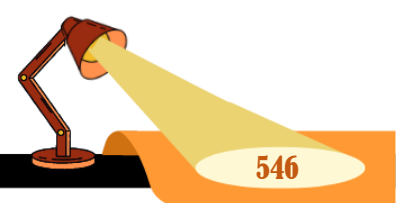
європейської інтеграції та трансформації національної економіки. Досягнення поставленої мети передбачає вирішення низки взаємопов'язаних завдань: окреслення нормативно-правової основи діяльності органів влади у сфері стандартизації; реконструкцію інституційної моделі з виокремленням ключових суб'єктів та їх взаємодії; характеристику основних функцій і інструментів реалізації державної політики у сфері стандартизації; з'ясування місця стандартизації в системі публічного управління та державної економічної політики; виявлення актуальних тенденцій розвитку та євроінтеграційних орієнтирів діяльності цих органів.

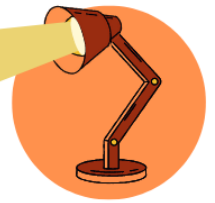
Виклад основного матеріалу. Методологічною основою дослідження є поєднання загальнонаукових та спеціально-юридичних методів пізнання, що дозволяє розглядати діяльність органів публічної влади у сфері стандартизації як комплексне соціально-правове явище. Формально-юридичний метод використано для аналізу положень Конституції України, законів про стандартизацію та про технічні регламенти і оцінку відповідності, підзаконних нормативно-правових актів, що визначають статус національного органу стандартизації, структуру національних класифікаторів та процедурні правила проведення робіт з національної стандартизації [1–6]. Застосування цього методу дозволило уточнити зміст правового статусу органів влади у сфері стандартизації, їхні базові повноваження та взаємозв'язки між собою.

Системний та структурно-функціональний методи використано для реконструкції інституційної моделі публічного управління у сфері стандартизації. На їх основі діяльність Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, центрального органу виконавчої влади, національного органу стандартизації, технічних комітетів, органів галузевої компетенції та суб'єктів освітньо-наукової сфери розглядається як цілісний механізм, у межах якого кожен елемент виконує визначені функції, але при цьому залежить від належної координації з іншими елементами [7; 8; 10–12; 15]. Застосування структурно-функціонального підходу дало змогу виділити роль кожного суб'єкта в реалізації державної політики у сфері стандартизації та виявити точки потенційних інституційних дисфункцій.

Порівняльно-правовий метод застосовано для співвіднесення національної нормативно-правової бази у сфері стандартизації з вимогами та підходами, характерними для правопорядку Європейського Союзу. Хоча стаття зосереджена переважно на українському контексті, аналіз праць Н. Лапичак, М. Криштановича та інших дослідників дозволив виявити основні напрями гармонізації системи стандартизації з європейськими стандартами та практиками, а також окреслити роль органів влади у цьому процесі [10; 11].

Джерельну базу дослідження становлять, по-перше, нормативно-правові акти, що формують правовий фундамент діяльності органів влади у сфері стандартизації (Конституція України, закони, підзаконні акти, НК 004:2020,

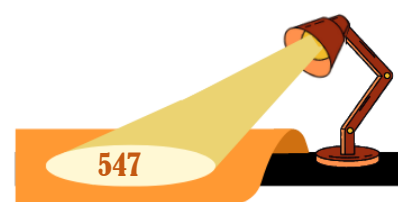
ДСТУ 1.2:2024) [1–6]; по-друге, наукові публікації, присвячені організаційно-правовим механізмам стандартизації, управлінню якістю продукції, взаємозв'язку стандартизації з сертифікацією та державним регулюванням економіки [7–15]. Окрему групу джерел становлять навчально-методичні матеріали, що відображають підходи до формування компетентностей у сфері стандартизації серед майбутніх фахівців, і тим самим опосередковано репрезентують політику держави щодо кадрового забезпечення системи стандартизації [15].

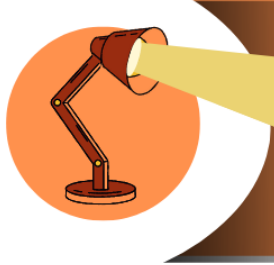
Застосування зазначених методів і використання окресленого кола джерел дозволило сформувавши комплексне уявлення про діяльність органів публічної влади у сфері стандартизації в Україні, виявити її нормативні, інституційні, функціональні та політико-управлінські виміри, що створює підґрунтя для подальшого аналізу результатів, тенденцій та проблем цієї діяльності.

Нормативно-правова основа діяльності органів публічної влади у сфері стандартизації в Україні має багаторівневий характер і охоплює конституційні положення, спеціальні закони, підзаконні акти, а також національні класифікатори й стандарти. Конституція України задає загальну рамку для державної політики у сфері економічної безпеки, захисту прав споживачів, охорони довкілля та безпеки продукції, створюючи фундамент для спеціального регулювання у сфері стандартизації [1]. На цій основі формується комплекс галузевого законодавства, що визначає як суб'єктів, так і процедури та інструменти їхньої діяльності.

Закон «Про стандартизацію» фіксує принципові засади національної системи стандартизації, коло суб'єктів, які беруть участь у її функціонуванні, а також засади взаємодії з міжнародними та європейськими організаціями зі стандартизації [2]. У ньому закріплено, що органи публічної влади, зокрема центральний орган виконавчої влади, який формує політику у сфері стандартизації, та національний орган стандартизації, виконують взаємодоповнювальні функції формування, реалізації та координації державної політики. Закон «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» конкретизує зв'язок між стандартами й технічними регламентами, визначаючи, що національні стандарти використовуються як засіб доведення відповідності продукції та процесів вимогам обов'язкових технічних регламентів [3]. Це підсилює регулятивну значущість стандартів і робить діяльність органів влади у сфері стандартизації невід'ємною частиною політики у сфері безпеки продукції.

Особливе місце в нормативній конфігурації посідає національний класифікатор НК 004:2020 та пов'язані з ним акти, якими визначено структурування масиву нормативних документів та механізм адміністрування класифікатора [4; 5]. Через нього органи публічної влади отримують інструмент планування, моніторингу та узгодження робіт зі стандартизації на національному й міжнародному рівнях. Актуалізований ДСТУ 1.2:2024 встановлює процедурні правила планування, розроблення, розгляду, прийняття та перегляду національних стандартів,

чітко розмежовуючи ролі центрального органу виконавчої влади та національного органу стандартизації, а також визначаючи місце технічних комітетів у процедурному ланцюгу [6].

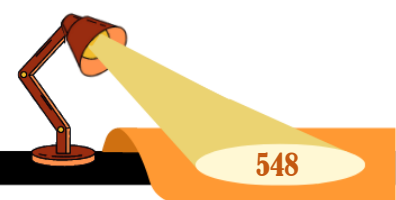
Таким чином, нормативно-правова рамка діяльності органів влади у сфері стандартизації характеризується поєднанням рамкових законодавчих приписів та детальних процедурних регламентів, які задають як інституційні контури системи, так і алгоритми ухвалення рішень у сфері національної стандартизації.

Р. Замковий справедливо відзначає, що ефективність державної політики у сфері стандартизації визначається наявністю цілісної інституційної структури, у межах якої чітко окреслено компетенції кожної ланки публічної влади [7]. На верхньому рівні структури перебуває Верховна Рада України, яка визначає законодавчі засади стандартизації, затверджує базові правила гри для всіх суб'єктів системи та встановлює зв'язки між стандартизацією, технічним регулюванням, захистом прав споживачів і економічною політикою [1–3].

Кабінет Міністрів України забезпечує реалізацію законодавчих приписів шляхом прийняття підзаконних актів, що деталізують повноваження центрального органу виконавчої влади, визначають статус національного органу стандартизації, затверджують окремі елементи організаційної структури та механізми взаємодії між органами виконавчої влади [4–6]. Центральний орган виконавчої влади, відповідальний за формування та реалізацію політики у сфері стандартизації, виконує функції стратегічного центру, координуючи розроблення програм робіт з національної стандартизації, узгодження пріоритетів, участь у міжнародних організаціях та адаптацію національної системи до європейських вимог [2; 3; 10].

Національний орган стандартизації уособлює функціональну ланку, яка забезпечує практичну реалізацію політики держави в сфері стандартизації: організовує діяльність технічних комітетів, адмініструє класифікатор нормативних документів, координує розроблення, перегляд і скасування стандартів, забезпечує їх гармонізацію з міжнародними й європейськими [4–6; 7]. О. Сергєєва обґрунтовано підкреслює, що саме через діяльність технічних комітетів, які діють під координацією національного органу стандартизації, забезпечується залучення експертного, наукового та бізнес-середовища до формування змісту стандартів [8].

Окремий рівень структури утворюють органи галузевої компетенції (у сферах аграрної політики, будівництва, енергетики, транспорту тощо), а також органи місцевого самоврядування, які виступають замовниками, користувачами та, частково, співторцями стандартів у відповідних сферах [8; 13–15]. Вони формують запит на регулювання через стандарти, беруть участь у дорожчих механізмах координації та забезпечують практичне впровадження стандартів у секторальні політики та програми розвитку.

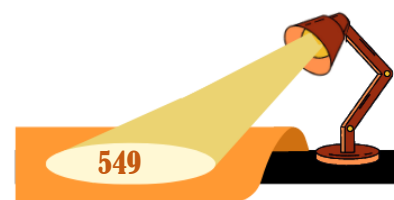

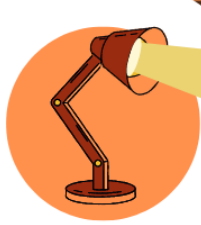
Для наочного відображення інституційної конфігурації системи стандартизації доцільно узагальнити дані (Табл. 1).

Таблиця 1.
Основні органи публічної влади України у сфері стандартизації та їх повноваження

Орган публічної влади	Нормативне закріплення статусу	Ключові повноваження у сфері стандартизації	Основні інструменти реалізації
Верховна Рада України	Конституція України; закони [1–3]	Визначення засад державної політики у сфері стандартизації; прийняття рамкових законів	Прийняття законів; парламентський контроль; затвердження програмних документів стратегічного характеру
Кабінет Міністрів України	Закони; підзаконні акти [2–6]	Забезпечення реалізації законів; визначення статусу та повноважень центральних органів і НОС	Постанови та розпорядження; міжвідомча координація; затвердження положень про органи та програмних документів
Центральний орган виконавчої влади	Закони; акти КМУ [2–3; 6; 10]	Формування та реалізація політики у сфері стандартизації; координація робіт; участь у міжнародній співпраці	Розроблення проєктів НПА; погодження програм робіт; міжгалузева координація; представництво в міжнародних структурах
Національний орган стандартизації (НОС)	Закони; рішення КМУ; ДСТУ 1.2:2024 [2; 4–6]	Організація національної стандартизації; адміністрування НК 004:2020; координація технічних комітетів	Підготовка та ведення Програми робіт; організація діяльності ТК; прийняття національних стандартів
Технічні комітети стандартизації	Положення НОС; ДСТУ 1.2:2024 [6–8]	Розроблення, перегляд і скасування стандартів у конкретних сферах; експертне опрацювання пропозицій	Підготовка проєктів стандартів; участь у міжнародних і європейських ТК; консультації зі стейкхолдерами
Органи галузевої компетенції та місцевого рівня	Закони; галузеві акти [8; 13–15]	Формування попиту на стандарти; участь у розробленні й впровадженні галузевих стандартів	Ініціювання розроблення стандартів; участь у ТК; впровадження стандартів у галузеві програми та практику

Джерело: Складено авторами за даними [4-8; 13-15].

Р. Замковий справедливо відзначає, що аналіз державної політики у сфері стандартизації неможливо обмежити простим описом інституційної структури, оскільки ключовим є зміст функціональних повноважень та характер застосовуваних інструментів [7]. На рівні законодавчих актів основними функціями органів влади у цій сфері виступають формування політики, нормотворча діяльність, координація, участь у міжнародній кооперації, а також контроль і моніторинг застосування стандартів [2; 3; 6].

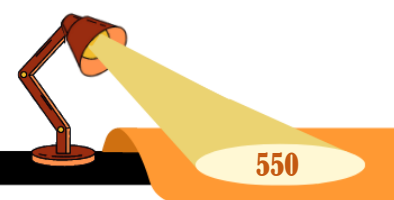
О. Сергеева обґрунтовано підкреслює, що функціональний вимір діяльності органів влади охоплює не лише затвердження й перегляд стандартів, а й визначення стратегічних пріоритетів розвитку національної економіки й промисловості, які мають бути відображені в програмах робіт з національної стандартизації [8]. Такий підхід передбачає, що центральний орган виконавчої влади, відповідальний за політику у сфері стандартизації, має виступати суб'єктом стратегічного планування, а не лише координатором окремих процедурних дій.

Н. Лапичак слушно зауважує, що функції органів влади у сфері стандартизації тісно пов'язані з формуванням і функціонуванням системи сертифікації, оскільки стандарти слугують критеріальною основою для оцінки відповідності продукції, робіт і послуг [10]. У цьому аспекті діяльність органів влади має бути спрямована на забезпечення узгодженості вимог стандартів із механізмами оцінки відповідності, уникнення дублювання повноважень і надмірного регулятивного тиску на суб'єктів господарювання.

М. Криштанович та Н. Лапичак справедливо підкреслюють, що сучасні стандарти якості продукції вимагають від органів влади застосування інструментів, орієнтованих на профілактику ризиків, зокрема техногенних та екологічних, а також на підвищення рівня безпеки для споживачів [11]. Це передбачає, що органи влади мають інструментально забезпечувати впровадження стандартів у сферах, критично важливих для безпеки, а також використовувати стандарти як механізм зниження системних ризиків.

О. Фоміна та О. Булгакова обґрунтовано наголошують, що в сегменті публічних електронних послуг стандартизація стає інструментом забезпечення мінімальних вимог до якості, доступності й безпечності електронних сервісів, а отже, функціональні повноваження органів влади мають поширюватися на узгодження стандартів цифрової інфраструктури та сервісів [9]. Це вимагає від органів влади розширення набору інструментів за рахунок механізмів цифрового регулювання, технічних специфікацій і рекомендацій, які поєднують правові та технологічні елементи.

Зі свого боку, О. Сергеева справедливо акцентує, що стандартизація не може бути редукована до технічної сфери, оскільки вона безпосередньо впливає на управління якістю, структуру витрат, інноваційну активність та позиції суб'єктів господарювання на ринку [8]. У цьому сенсі діяльність органів влади у сфері

стандартизації набуває значення складової системи публічного управління, через яку держава впорядковує економічні процеси, визначає пріоритети та формує стимули для бізнесу.

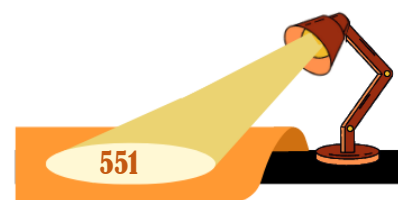
Слід наголосити на тому, що «нормування» та «стандартизація» як економічні категорії відображають не лише технічні характеристики продукції, а й логіку регулювання економічних відносин, де держава, встановлюючи стандарти, визначає допустимі параметри поведінки суб'єктів на ринку [13]. Можна погодитись із тезою про те, що у такому розумінні органи влади, відповідальні за стандартизацію, виступають не лише адміністраторами технічних процесів, а й суб'єктами економічної політики, які опосередковано впливають на структуру витрат, бар'єри входу на ринок та конкурентні переваги.

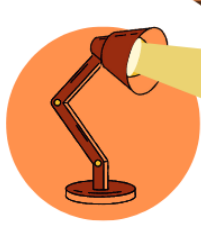
В літературі наголошують, що у сучасних бізнес-процесах стандартизація, сертифікація та управління якістю утворюють єдиний комплекс, у межах якого держава має забезпечувати баланс між вимогами до якості продукції та конкурентоспроможністю підприємств [14]. Її висновки свідчать, що органи влади у сфері стандартизації повинні координувати свою діяльність з органами, відповідальними за промислову, інноваційну й інвестиційну політику, щоб забезпечити узгодженість стандартів з економічними стратегіями держави.

С. Павлюк справедливо підкреслює, що без належної підготовки фахівців у сфері стандартизації та якості продукції, яку має підтримувати держава через освітню політику, інституційна спроможність системи стандартизації буде обмеженою [15]. У цьому контексті органи влади, відповідальні за освіту та науку, стають додатковою ланкою системи стандартизації, формуючи кадрову базу для її функціонування та розвитку.

Н. Лапичак зауважує, що удосконалення системи стандартизації неможливо розглядати поза контекстом євроінтеграційних процесів, оскільки гармонізація національних стандартів з європейськими є ключовою умовою доступу продукції на ринки ЄС [10]. Це зумовлює трансформацію діяльності органів влади у бік активної участі в міжнародній стандартизаційній діяльності, синхронізації національних програм робіт з національними програмами європейських організацій та розвитку інституційних механізмів представництва України в європейських технічних комітетах.

М. Криштанович та Н. Лапичак обґрунтовано стверджують, що в сучасних умовах стандарти якості продукції повинні одночасно відповідати внутрішнім пріоритетам України та зовнішнім зобов'язанням у рамках договорів з ЄС, що підсилює відповідальність органів влади за зміст і процедури прийняття стандартів [11]. Вони підкреслюють, що органи влади мають переходити від пасивного імпорту європейських стандартів до активної участі у їх формуванні, що потребує інституційного посилення національного органу стандартизації та розбудови механізмів експертної участі.

Прийняття НК 004:2020 та оновлення процедурних засад національної стандартизації в ДСТУ 1.2:2024 свідчать про те, що органи публічної влади вже здійснили суттєві кроки у напрямі адаптації національної системи до європейської моделі [4–6; 10–12]. Водночас результати дослідження дозволяють констатувати, що повноцінна інтеграція в європейський простір стандартизації вимагає подальшого уточнення функціональних повноважень органів влади, посилення координаційних механізмів та розвитку інструментів участі стейкхолдерів.

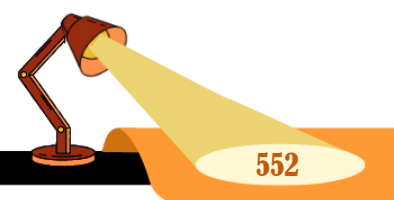
Висновки. Результати дослідження дозволяють сформулювати низку узагальнюючих висновків щодо діяльності органів публічної влади України у сфері стандартизації. По-перше, нормативно-правова основа цієї діяльності характеризується достатньою повнотою й структурованістю: закріплені в Конституції та спеціальних законах засади стандартизації деталізуються підзаконними актами, національними класифікаторами та процедурними стандартами, що створює цілісну правову рамку для функціонування системи [1–6].

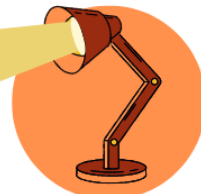
По-друге, інституційна структура суб'єктів публічної влади у сфері стандартизації має багаторівневий характер і включає законодавчий, урядовий, центрально-виконавчий, спеціалізований (національний орган стандартизації, технічні комітети) та галузево-територіальний рівні, кожен з яких виконує власні, чітко окреслені функції [7; 8; 10–12]. Попри це, зберігається потреба в подальшій оптимізації координаційних механізмів між рівнями, зокрема в частині узгодження галузевих ініціатив зі стратегічними пріоритетами державної політики у сфері стандартизації.

По-третє, функціональні повноваження органів влади у сфері стандартизації охоплюють не лише розроблення й прийняття стандартів, а й формування стратегічних пріоритетів розвитку економіки, забезпечення зв'язку між стандартами та системою сертифікації, використання стандартів як інструменту управління ризиками та підвищення безпеки продукції, а також інтеграцію стандартів у сферу публічних електронних послуг [8–11]. Це засвідчує, що стандартизація виступає повноцінним елементом системи публічного управління й державної економічної політики.

По-четверте, європейський вектор істотно трансформує зміст та інструменти діяльності органів влади у сфері стандартизації. Гармонізація з європейськими стандартами й участь у міжнародних організаціях зі стандартизації вимагають від органів влади переходу від реактивної моделі, орієнтованої на імплементацію готових стандартів, до проактивної моделі, що передбачає участь у їх формуванні, стратегічне планування та розбудову інституційної спроможності національного органу стандартизації [10–12].

По-п'яте, результати дослідження вказують на важливість освітнього та кадрового виміру діяльності органів влади у сфері стандартизації: без цілеспря-

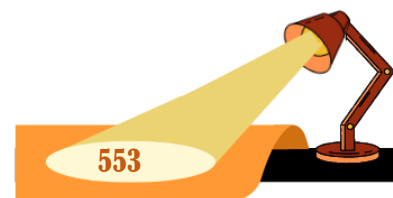

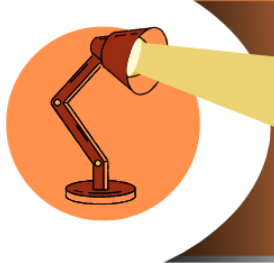
мованої політики щодо підготовки фахівців, здатних працювати з нормативно-технічною документацією, інституційний розвиток системи стандартизації буде обмеженим [15]. Це обумовлює необхідність посилення взаємодії між органами, відповідальними за стандартизацію, економічну політику та освіту.

У цілому діяльність органів публічної влади у сфері стандартизації в Україні еволюціонує в напрямі від домінування адміністративно-командних підходів до формування комплексної моделі публічного управління, в якій стандартизація використовується як інструмент забезпечення якості, безпеки, конкурентоспроможності й європейської інтеграції. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на аналіз конкретних галузевих практик стандартизації та оцінку їх впливу на ефективність державної політики в окремих секторах економіки.

Література:

1. Конституція України : прийнята 28 черв. 1996 р. № 254к/96-вр // Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254k/96-вр>
2. Закон України «Про стандартизацію» : від 05.06.2014 № 1315-VII // Голос України. 2014. № 31. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1315-18>
3. Закон України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» : від 15.01.2015 № 124-VIII // Голос України. 2015. № 14. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/124-19>
4. Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України «Про затвердження національного класифікатора НК 004:2020 та скасування ДК 004:2008»: від 18.05.2020 № 905 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0905915-20>
5. НК 004:2020. Український класифікатор нормативних документів : Наказ Мінекономіки України від 18.05.2020 № 905. К. : Мінекономіки України, 2020. URL: <https://me.gov.ua/Documents/List?id=2d9678e4-6911-4bde-9f6a-5e347ac01497&lang=uk-UA&tag=NatsionalniKlasifikatori>
6. ДСТУ 1.2:2024. Національна стандартизація. Правила проведення робіт з національної стандартизації : Наказ ДП «УкрНДНЦ» від 27.02.2024 № 57. К. : Будстандарт Online, 2024. URL: https://budstandart.ua/normativ-document.html?id_doc=108724
7. Замковий Р. В. Організаційно-правові механізми реалізації державної політики у сфері стандартизації України / Р. В. Замковий // Державне управління: удосконалення та розвиток. 2017. № 12. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1378>
8. Сергеева О. Р. Стандартизація в Україні: теоретичні основи та вплив на якість продукції / О. Р. Сергеева // Агросвіт. 2019. № 20. С. 45–49. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2019.20.45>
9. Фоміна О. О., Булгакова О. В. Електронні послуги та стандарти їх надання в системі публічного управління / О. О. Фоміна, О. В. Булгакова // Бізнес Інформ. 2021. № 6. С. 114–119. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-6-114-119>
10. Лапичак Н. І. Засади удосконалення системи стандартизації й сертифікації продукції: механізми державного управління / Н. І. Лапичак // Mechanism of an Economic Regulation. 2024. № 2 (104). С. 88–91. URL: <https://doi.org/10.32782/mer.2024.104.13>
11. Криштанович М. Ф., Лапичак Н. І. Сучасні стандарти якості продукції: особливості державної політики підвищення безпеки : / М. Ф. Криштанович, Н. І. Лапичак. – Механізми публічного управління, Т. 35 (74), № 2. 2024. С. 73–77. URL: https://pubadm.vernadskyyjournals.in.ua/journals/2024/2_2024/15.pdf

12. Драган О. В., Дакал А. В., Антонова Л. В. Стандартизація як ключовий фактор реалізації напрямків державної політики / О. В. Драган, А. В. Дакал, Л. В. Антонова // Публічне управління та місцеве самоврядування. 2023. № 4. С. 31–37. URL: <https://doi.org/10.32782/2414-4436/2023-4-5>

13. Грицюк Н. О. Сутність понять «нормування» та «стандартизація» як економічних категорій / Н. О. Грицюк // Економіка і суспільством. 2018. Вип. 15. С. 115–119. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/18.pdf

14. Вербівська Л. Функціональне значення сертифікації, стандартизації та управління якістю продукції в сучасних бізнес-процесах / Л. Вербівська // Економіка та суспільство. 2023. № 54. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2810>

15. Павлюк С. І. Стандартизація та якість продукції: методичні рекомендації для практичних занять та самостійної роботи здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПП «Менеджмент» : / С. І. Павлюк. – Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2022. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/15307/1/standartizaciya-ta-yakist-produkciyi-073-prakt.pdf>

References:

1. Konstytutsiia Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28 cherv. 1996 [Constitution of Ukraine: The Law of Ukraine from June 28, 1996]. *Zakonodavstvo Ukrainy – Legislation of Ukraine*. <https://zakon.rada.gov.ua/go/254к/96-вр> [in Ukrainian].

2. Pro standartyzatsiiu: Zakon Ukrainy vid 5 cherv. 2014 No. 1315-VII [On standardization: The Law of Ukraine from June 5, 2014, No. 1315-VII]. *Zakonodavstvo Ukrainy – Legislation of Ukraine*. <https://zakon.rada.gov.ua/go/1315-18> [in Ukrainian].

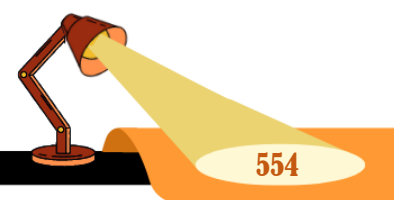
3. Pro tekhnichni rehlementy ta otsinku vidpovidnosti: Zakon Ukrainy vid 15 sich. 2015 No. 124-VIII [On technical regulations and conformity assessment: The Law of Ukraine from January 15, 2015, No. 124-VIII]. *Zakonodavstvo Ukrainy – Legislation of Ukraine*. <https://zakon.rada.gov.ua/go/124-19> [in Ukrainian].

4. Pro zatverdzhennia natsionalnoho klasyfikatora NK 004:2020 ta skasuvannia natsionalnoho klasyfikatora DK 004:2008: Nakaz Ministerstva rozvytku ekonomiky, torhivli ta silskoho hospodarstva Ukrainy No. 905 vid 18 trav. 2020 [On approval of national classifier NK 004:2020 and cancellation of national classifier DK 004:2008: Order of the Ministry of Economic Development, Trade and Agriculture of Ukraine No. 905 from May 18, 2020]. *Zakonodavstvo Ukrainy – Legislation of Ukraine*. <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0905915-20> [in Ukrainian].

5. NK 004:2020. Ukrainyskyi klasyfikator normatyvnykh dokumentiv [NK 004:2020. Ukrainian classifier of normative documents] (2020). Ministerstvo ekonomiky Ukrainy, Kyiv. Retrieved from <https://me.gov.ua/Documents/List?id=2d9678e4-6911-4bde-9f6a-5e347ac01497&lang=uk-UA&tag=NatsionalniKlasifikatori> [in Ukrainian].

6. DSTU 1.2:2024. Natsionalna standartyzatsiia. Pravyla provedennia robit z natsionalnoi standartyzatsii [DSTU 1.2:2024. National standardization. Rules for carrying out national standardization work] (2024). DP «UkrNDNTs», Kyiv. Retrieved from https://budstandart.ua/normativ-document.html?id_doc=108724 [in Ukrainian].

7. Zamkovyi, R. V. (2017). Orhanizatsiino-pravovi mekhanizmy realizatsii derzhavnoi polityky u sferi standartyzatsii Ukrainy [Organizational and legal mechanisms realization the state policy in the field of standardization in Ukraine]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok – Public Administration: Improvement and Development*, 12. <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1378> [in Ukrainian].

8. Serhieieva, O. R. (2019). Standartyzatsiia v Ukraini: teoretychni osnovy ta vplyv na yakist produktsii [Standardization in Ukraine: theoretical basis and impact on product quality]. *Ahrosvit – Agro-World*, 20, 45–49. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2019.20.45> [in Ukrainian].

9. Fomina, O. O., & Bulhakova, O. V. (2021). Elektronni posluhy ta standarty yikh nadannia v systemi publichnoho upravlinnia [Electronic Services and Standards of Their Provision in the Public Administration System]. *Biznes Inform – Business Inform*, 6, 114–119. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-6-114-119> [in Ukrainian].

10. Lapychak, N. I. (2024). Zasady udoskonalennia systemy standartyzatsii y sertyfikatsii produktsii: mekhanizmy derzhavnoho upravlinnia [Basics of improving the system of standardization and certification of products: Mechanisms of state management]. *Mechanism of an Economic Regulation – Mechanism of an Economic Regulation*, 2(104), 88–91. <https://doi.org/10.32782/mer.2024.104.13> [in Ukrainian].

11. Kryshtanovych, M. F., & Lapychak, N. I. (2024). Suchasni standarty yakosti produktsii: osoblyvosti derzhavnoi polityky pidvyshchennia bezpeky [Modern quality standards: Features of government policy in enhancing safety]. *Mekhanizmy publichnoho upravlinnia – Mechanisms of Public Administration*, 35(74), 73–77. Retrieved from https://pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/2_2024/15.pdf [in Ukrainian].

12. Dragan, O. V., Dakal, A. V., & Antonova, L. V. (2023). Standartyzatsiia yak kliuchovy faktor realizatsii napriamkiv derzhavnoi polityky [Standardization as a key factor in the implementation of public policy directions]. *Publichne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia – Public administration and local government*, 4, 31–37. <https://doi.org/10.32782/2414-4436/2023-4-5> [in Ukrainian].

13. Hrytsiuk, N. O. (2018). Sutnist poniat «normuvannia» ta «standartyzatsiia» yak ekonomichnykh katehorii [The essence of the concepts of "norming" and "standardization" as economic categories]. *Ekonomika i suspilstvo – Economy and Society*, 15, 115–119. https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/18.pdf [in Ukrainian].

14. Verbivska, L. (2023). Funktsionalne znachennia sertyfikatsii, standartyzatsii ta upravlinnia yakistiu produktsii v suchasnykh biznes-protsesakh [Functional significance of product certification, standardization and quality management in modern business processes]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, 54. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-78> [in Ukrainian].

15. Pavliuk, S. I. (2022). *Standartyzatsiia ta yakist produktsii: Metodychni rekomendatsii dlia praktychnykh zaniat ta samostiinoi roboty zdobuvachiv druhoho (mahisterskoho) rivnia vyshchoi osvity OPP «Menedzhment» spetsialnosti 073 «Menedzhment» dennoi ta zazochnoi formy zdobuttia vyshchoi osvity* [Standardization and quality of products: Methodical recommendations for practical classes and independent work of second (master's) level students of OPP "Management" specialty 073 "Management" for full-time and part-time forms of higher education]. Mykolaiv: Mykolaivskiy natsionalnyi ahrarnyi universytet. <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/15307/1/standartizaciya-ta-yakist-produkciyi-073-prakt.pdf> [in Ukrainian].

